

Farligt putsa lagom

□ Det är de små, små detaljerna som gör 'et.

När säsongen var över så skulle vår Scampi Malinda som vanligt köras hem från sommarhamnen på Värmdö till vinterhamnen i Edsvikens Båtklubb. När motorn fått värma sig en stund ökade jag gasen den sista biten till marschläge. Men genast uppstod förfärliga svängningar i propelleraxeln tillsammans med våldsamma vibrationer i skrovet och ett mycket kraftigt slamrande och dunkande ljud under durken. En inspektion under durkarna och i maskinrum gav ingenting. Motorn ligger i förpiken, så den långa axeln har gott om längd mellan lagringarna att svänga runt på och det gör den känslig för obalans och skräp på propellern.

Slutsatsen var att det fastnat något i propellern, kanske en bit tamp, så jag försökte med alla gamla kända tricks med fram- och backmanövrar i kombination med att båten

rörde sig i motsatta riktningar framåt och bakåt – men ingenting hjälpte.

Några dagar senare hängde Malinda i kranen, men inte satt det någon tamp i propellern, inte. Så varifrån kom den våldsamma obalansen i propelleraxeln? Propellern var hel och oskadad och bladen satt fast utan några glapp i axlar eller kuggar, stödlagerbocken var också ok. Mycket märkligt.

Flera dagar senare pekar en båtklubbkompis på min propeller och säger, "Vad konstigt! Har du fått snäckor bara på *ett* propellerblad?" Fånigt stirrade jag på propellern och kunde konstatera att frågan var klart motiverad. Det ena bladet hade gott om små snäckor särskilt på sugsidan, det andra absolut inte en enda snäcka alls.

Effekten av snäckornas inverkan var ju klar som korvspad; bladet med snäckorna hade självklart kaviterat (ångbildning på bladets sug sida)

när det utsattes för hög belastning, medan det andra bladet drog för fullt, varpå propelleraxeln blev snedbelastad och böjde sig. Axeln hade väl farit runt som skeden i kaffekoppen under durkarna, inte undra på att det skramlade och skakade våldsamt!

Men varför var bara ett blad angripet? Långt senare kom jag på orsaken, som nästan var lite fånig, men ändå klart intressant och lärorik. Inför varje säsong har jag alltid slipat hela propellern med fint sandpapper eller stålull och sen polerat den med Autosol tills den blänker, och den proceduren gör jag alltid medan jag väntar på kranlyftet vid sjösättningen. Men när jag den här våren höll på och putsade som bäst kommer slipförmannen fram och säger med ett leende, "Sluta å putsa nu, Rybbe, hon seglar inte fortare för att du putsar propellern", varpå han räcker över slinget för att lyfta Malinda.

"Brons, en legering av koppar och andra metaller, vanligen tenn." Så stod det i skolbo-

ken när jag sökte svar på varför snäckorna inte gillar att bosätta sig på ett nypolerat propellerblad. Visserligen luktar det ganska starkt om ammoniak i putsmedlet Autosol, men det var nog kanske kopparen som var mindre inbjudande för snäckorna. Att de föredrog att bosätta sig på det opolerade bladet kan bara bero på att det på detta var ett tunt oxidskikt som skyddade snäckorna från direktkontakt med den giftiga kopparen.

Nåväl, vad nu orsaken än var, ammoniak eller koppar, det som är glädjen med livet är att lära sig något nytt, så den gamle kloke och visst är det så. Men inte skall vi lära Kemikalieinspektionen om 'miljöfaran' med att ha polerade bronspropellar på fritidsbåtar, för då får vi snart nya lagar som förbjuder oss båtägare att ha dylika tingestar snurrande under vattnet.

Men vi som redan har bronspropeller kommer kanske möjligen att få dispens för att få behålla dem – vem vet...

Ronald Rybbe